

SZERVEZÉSI KÖZLEMÉNYEK

Gyógyszerészet 38. 733-736. 1994.

Szavak és kifejezések a gyógyszer-nagykereskedelemben

Dr. Burgetti László és Rakoncza István

A szerzők szavakat és kifejezéseket mutatnak be a gyógyszer-nagykereskedelem területéről, annak érdekében, hogy a nagykereskedők és a velük közvetlen kapcsolatba kerülő gyógyszerészek egyformán értelmezzék a gyógyszer-nagykereskedelemben használatos fogalmakat. A szerzők nem törekedhetnek teljességre, mert a teljes kifejezés-gyűjtemény ismertetése szétfeszítené a közlemény kereteit, de így is remélik, hogy hasznos segítséget nyújtanak, elsősorban a gyakorló gyógyszerészek számára

1992 júliusától ismét több gyógyszer-nagykereskedő működik Magyarországon, s ezzel megszűnt az egy nagykereskedőre alapozott gyógyszerellátás rendszere. A gyógyszerészet ezen ága tehát már nem egy vállalat belső ügye, emiatt a szakterület ismeretanyagának a szélesebb szakmai közvélemény előtt is ismertté kell válnia.

A gyógyszer-nagykereskedelem speciális ismeretanyagát – pontosabban annak egy részét – a szavak és a kifejezések ismertetésével mutatjuk be.

Ezek ismerete lehet alapja a kapcsolatoknak, a szerződéskötéseknek, szállításoknak, információknak, és az ellátás szempontjából is fontos, hogy ne keletkezzenek félreértések. Célul tűzhető ki, hogy a gyógyszerkereskedelem résztvevői minden szón és kifejezésen pontosan azt értsék, amit a másik fél. Azonban nyilvánvaló, hogy e kérdéskörben sem érhető el a teljes egység, mert a gyakorlat a gyógyszer-nagykereskedelemben is kedvez a helyi szakzsargon kialakulásának. Az ilyen kifejezéseket igyekeztünk elkerülni, ezért csak a hosszú ideje, általánosan használt fogalmakat dolgoztuk fel. Vannak köztük idegen nyelvből átvett kifejezések, valamint sokak által ismert és tanult szavak, melyek pontos értelmezése több esetben eltér az általánostól.

Egy-egy fogalom alapos meghatározása, kifejtése sok esetben tudományosabb megközelítést és nagyobb terjedelmet igényelne, de csak a legegyszerűbb, tömör meghatározásokat mutatjuk be.

Összeállításunk nem szótár vagy szinonímagyűjtemény, nem is tudományos igénnyel megírt közlemény, hanem a gyógyszerészet sajátos szakterületének a gyakorlatában használatos szavak és kifejezések listája, amelyek ismerete az új nagykereskedőknek is fontos, de a gyártók, a szállítók és a gyógyszer-tárakban dolgozók sem nélkülözhetik.

Árrés Haszonkulcs, az eladási és vételi ár közötti különbözet, melynek fedezetet (forrást) kell biztosítani a kereskedelmi tevékenység során felmerülő (működési) költségekre és egy meghatározott szintű nyereség elérésére.

Árunyilvántartó karton Szabványosított nyomtatvány, amely cikkelemenként (termékenkénti bontásban) többféle adatot tartalmaz a tárolóhelyenkénti készletekről, a forgalomról és egyebekről. Egyre gyakoribb a számítógépes változata.

Áruforgalom A gyógyszer-nagykereskedelem egyik legfontosabb folyamata. A beszerzés és a kiadás szoros össze-

kapcsolása mellett ezen művelettel történik mindkét oldal kiegyensúlyozott biztosítása és a teljes bizonylatolása. Ide tartozik még a forgalom figyelése, értékelése, és adatainak felhasználása, a készletezés, amely a raktározás műveletében valósul meg.

Bankgarancia A bank kötelezettségvállalása, amelynek értelmében – meghatározott összegig – vállalja, hogy ügyfele pénzügyi kötelezettségét a teljesítés elmaradása esetén ügyfele helyett teljesíti.

Banki átutalás Tevékenység, amellyel a bank az átutalás megbízásból az átutalás kedvezményezettjének járó összeget annak egyszámlájára írja.

Betárolás A raktárba – import termékek esetében elvámolás után – megérkezett, mennyiségileg átvett és minőségileg ellenőrzött, bizonylatolt áru (gyógyszer) elhelyezése egy meghatározott, nyilvántartott helyre.

Bizományi értékesítés Bizományosi szerződés alapján létrejött értékesítés. Kockázatát a megbízott viseli. A bizományost bizományosi díj illeti, amely a nagykereskedelmi árrésnél kisebb. A gyógyszerek bizományi értékesítése szakmai szempontból nem térhet el a gyógyszerértékesítés általános szakmai szempontjaitól.

Cikkelem Egy-egy konkrét gyógyszer, melyet a gyógyszer tulajdonságaival, jellemzőivel összefüggő kombinált számsor (cikkszám) jelöl.

Csillagos cikk A gyógyszer-gazdálkodók között elfogadott, hagyományosan használt fogalom, melyet ellátási zavar esetén használnak. Egy csillaggal jelölik azt a gyógyszert, melyből a nagykereskedelmi raktárakban kevés van vagy hiányzik, két csillaggal, ha a patikákban sem szerezhető be.

Decentrum A nagykereskedő központjától távol eső, bizonyos önállósággal rendelkező kereskedelmi, raktári egység, amely általában a nagykereskedelmi tevékenység különböző részműveleteit végzi, de teljeskörű folyamatokat is elláthat.

Degresszív árrés Az árrés százalékos mértéke a forgalmazott áru árával fordított arányban változik. Minél nagyobb az értékesített cikk ára, annál kisebb az alkalmazott

haszonkulcs %-ban kifejezett értéke (miközben az árrés abszolút összege emelkedhet, ill. lehet változatlan is).

Demigross tevékenység Nagykereskedelmi vállalatnak – mellékesen – kicsiben is folytatott üzleti tevékenysége.

Diszponálás – átdiszponálás: A gyógyszer írásos megbízás alapján való elszállítása egyik helyről a másikra Belső mozgatósi tevékenység is lehet, de szállító és megrendelő közötti áruforgalomban is ismeretes. A diszponálás fogalmába a kiszedés, ellenőrzés, csomagolás, szállítás stb. valamennyi részfolyamata beletartozik.

Diszpozíció. A beérkezett megrendelések alapján kiállított írásos bizonylat, ami alapján összegyűjtik a megrendelt gyógyszereket, ellenőrzik az összegyűjtést, majd csomagolják az árut. Egy példánya a gyógyszerrel együtt jut a megrendelőhöz.

Disztribúció: A raktárkészletek elosztása a vevők rendelkezéseinek megfelelően.

Életmentő gyógyszerek készlete: A Népjóléti Minisztérium által meghatározott gyógyszerfélésegekből meghatározott mennyiségben összeállított készlet, melyet a kijelölt nagykereskedőnek mindig biztosítani kell.

Életmentő gyógyszerek raktára: Az életmentő gyógyszerek beszerzését, tárolását, kiadását végző raktár, amely eljár az érkeztetés (vámoltatás, repülőtéri ügyintézés stb.) érdekében is. A raktár folyamatosan működik és ügyeleti szolgálatot is tart, továbbá mindig készenlétben áll egy gépkocsi, hogy sürgős szükség esetén a gyógyszerigény azonnal teljesíthető legyen.

Életmentő rendelés: Olyan gyógyszer megrendelésére vonatkozik, mely azonnali egészségügyi ellátáshoz szükséges. Beszerzése, kiadása minden egyéb ellátási tevékenységet megelőz. Az életmentő rendelés – leginkább kórházi igényre – az életmentő készletből teljesíthető.

Exkluzív szerződés: Olyan szerződés, mellyel a nagykereskedő kizárólagos jogot kap a gyártól vagy az importáló cégtől egy adott gyógyszer vagy gyógyszercsoport forgalmazására. Exkluzív szerződés esetén a gyógyszerkereskedelemben a korrekt (nagy)kereskedelmi partnerek ellátási érdekből egymás között árrés-megosztást alkalmaznak, hogy a szükségszerűen többlépcsős nagykereskedelemben ne okozzon árnövekedést. Gyógyszerkereskedelemben való alkalmazása kerülendő, mert egyenlőtlen ellátást, tisztességtelen versenyt is eredményezhet.

Felrakógépes raktár: Különböző magasságú állványos tárolású raktár, melyben a polcokról az árut automatikus emelő szerkezettel vagy kommissiózó targoncával mozgatják. A mozgatás lehet szabad-, vagy kötött pályás.

Finomvegyyszer: Különböző analitikai tisztaságú szerves vagy szervetlen kémiai anyag, általában por vagy kristályos formájú vegyszer.

Forgalomból kivont gyógyszerek begyűjtése: Ha az egészségügyi hatóság egy gyógyszerkészítmény egy vagy több gyártási számú tételének gyógyászati célra való alkalmazhatóságát megállapítja, forgalomból kivonást rendel el. A nagykereskedő – ha értesül a forgalomból kivonásról és a kivonás érinti az általa forgalmazott gyógyszereket – jelzi a partnereinek, hogy mikorra kéri vissza a forgalomból kivont gyógyszereket. A nagykereskedőt terheli a visszaküldés költsége és a gyógyszerek értékét is megtéríti a gyógyszert beküldő gyógyszerháznak.

Frissítő csere: A honvédségi vagy állami tartalékkészletként tárolt gyógyszerek lejárat előtti cseréje, melyet a nagykereskedelem végez. A frissítő csere során az elfekvő gyógyszereket azonos, későbbi lejáratú gyógyszerekre cserélik ki.

Incasso. Beszedési megbízás, mellyel a szállító megbízza a bankot, hogy a vevő számlájáról az őt megillető összeget emelje le és utalja át részére.

Kereskedelmi együttműködés: A megrendelő és a gyógyszerkereskedő között kialakult kapcsolatrendszer, melynek elemei jórészt szóbeli közléseken, szokásokon alapulnak. Tartalmazhat olyan ügyviteli, szakmai elemeket is, melyek a szállítási szerződésben is szerepelnek, de egy megállapodás vagy információcsere is lehet alapja az együttműködésnek. Korábban az üzletszabályzat egyoldalúan rögzített minden fontos kérdést.

Készletfelvétel (egyeztetés): A gépi vagy írásos készletadatok összevetése a valóságos tényekkel. Alapul szolgál a rendelésekhez, a feltöltésekhez, a reklamációk kivizsgálásához.

Kitárolás: Egy meghatározott raktári rendben betárolt, (bizonylatoltan elhelyezett) gyógyszer nagyobb egységként való kiszédése, valamilyen nem értékesítési és forgalmazási cél miatt.

Kommissiózás: Az a tevékenység, melynek során a beérkezett rendeléseket a diszpozíció alapján összeszedik, és az egy raktárból megrendelt és kiadásra kerülő gyógyszereket egy egységbe csoportosítva összerakják.

Konszignációs raktár: Úgynevezett vámszabad raktár, amelyben a vámhatóság felügyelete alatt a külföldről érkező gyógyszerek számára vámmentes tárolási lehetőséget biztosítanak. Az importvámot csak a raktárból belföldi felhasználásra kivitt áruk után kell kifizetni. A raktár működtetését a gyógyszernagykereskedelemben használatos általános feltételekhez kell igazítani.

Kontingentált áru: Valamilyen szempont figyelembevételével, hatóság által meghatározott mértékben behozatalra engedélyezett importtermék.

Lineáris árrés: Százalékos mértéke állandó, összege a forgalmazott áru árával egyenes arányban változik.

Mennyiség, vagy minőség megóvás: Mindazon tevékenységek összessége, melyek a teljes kereskedelmi folyamaton át biztosítják a mennyiség vagy a minőség megtar-

tását, pl. folyamatos, ütemezett rendelés a mennyiség megővése érdekében, a teljes utánpótlási háttér biztosítása stb.

Nehézvegyeszer: Nagy tömegű, olcsó, száraz vegyszer.

Nómenklatúra: Rendelési nyomtatvány garnitúra. Tartalmazza a terméklistát és a termékek megkülönböztető adatait, pl. cikkszámokat, csomagolásra és hatáserősségre vonatkozó információkat.

Pótr rendelés: Ütemrendelések közötti időszakban, szabálytalan gyakorisággal benyújtott jelentős szállítási igény. Tartalmazhatja a hiánygyógyszerek ismételt rendelését is.

Rabatt: Meghatározott mennyiség feletti rendelés esetén a szállító gyártól, kereskedőtől függő döntés alapján adott kedvezmény. Ez lehet pénzvisszafizetés vagy bármely más vásárlás ingyenes teljesítése. Leggyakrabban az adott termékből kap többet a vásárló.

Rakat: Egy rakodó lapon elhelyezett gyógyszer mennyisége.

Raktárváltozási bizonylat (RVB): Sorszámozott, 6 példányos nyomtatvány, amely mind a betárolás, mind a kitérő raktári alapbizonylata.

Rendelés: A nagykereskedőknek szóló szállítási igény. A rendelés módját a nagykereskedővel kötött kétoldalú kereskedelmi megállapodás tartalmazza, amely kitér a rendelés feladásának idejére, formájára és tartalmára.

Reszli: Nagyobb csomagolási egységből a bontás után megmaradó rész. Lehet azonos gyógyszerből többféle gyártási számú maradék, vagy azonos gyártási számú, de különböző gyűjtőcsomagolásból megmaradt gyógyszerek csoportja. Ezek kiadása külön jelöléssel lehetséges.

Revízió: A megrendelés alapján összeállított szállítmány kiadás előtti tételes ellenőrzése, melynek során a diszpozíció szereplő gyógyszerféléseket és mennyiségeket összevetik az előkészített szállítmánnyal.

Statim rendelés: Néhány tételből álló, kis mennyiségű, sürgős megrendelés, amely soronkívüliséget igényel. Nem hiánycikkek ismételt rendelését tartalmazza.

Szabad árrés: Hatóságilag nem szabályozott árrés, melynek nagyságát a forgalmazó – a költségeinek és a piaci viszonyoknak megfelelően – szabadon határozza meg.

Szabadhelyes tárolás: Olyan raktári tárolási rend, melyben minden újonnan érkező gyógyszerféléseget a megüresedett szabad helyre tárolnak be, ebből adódóan egyik terméknek sincs állandó raktári helye. A szabadhelyes tárolás során nagyon fontos a jól áttekinthető nyilvántartás, hogy a szükséges gyógyszerek különösebb keresgélés nélkül megtalálhatók legyenek.

Szállítási szerződés a vásárlóval: A gyógyszernagykereskedő és a gyógyszertárak üzleti kapcsolatának alapja. Elvileg mindkét fél számára támpontot nyújt a készletezés és beszerzés tervezéséhez. Jelenleg inkább a nagykereske-

dő egyoldalú kötelezettségvállalását jelzi, mert a szerződés értelmében ellátási kötelezettség terheli, miközben a vevő bármely más nagykereskedővel is szerződhet.

Száraz vegyszer: Szilárd, poros, kristályos gyógyszeranyag, kémiai készítmény.

Tartalékkészlet (foglalt készlet): A gyógyszerkészlet azon része, melyet valamilyen ok miatt külön kezelnek, és mozgatása, kiadása, csak külön döntés nyomán lehetséges.

Tartalékraktár: Nagyobb raktár, ahonnan a megrendelőt kiszolgáló raktárkészleteit időről időre feltöltik. Nagymennyiségű igény esetén a tartalékraktárból is adnak ki árut.

Teljesítés helye: A kereskedelmi szerződésekben közös megegyezéssel megjelölt szállítási cím, ahová a szállító a gyógyszert eljuttatja. A teljesítés helyéig a szállítmánnyal kapcsolatos minden felelősség a szállítót terheli.

Tömbtárolás: Polc nélküli raktárban, a kijelölt közlekedési utak mellett, egy-egy tömbben, raklapokon elhelyezett gyógyszerek tárolása. A különféle gyógyszerekből kialakított tömbök között minden esetben elválasztó teret kell hagyni. A nehezen elérhető raklapok miatt fontos a tárolt gyógyszerek adatainak pontos nyilvántartása.

Tranzitsere: Azonos gyógyszerek cseréje két fél között anélkül, hogy a cserét megszervező és bonyolító közvetítő közvetlen kapcsolatba kerülne a gyógyszerrel.

Tranzitszállítás: Olyan szállítás, amelynek során a gyógyszer közvetítőn keresztül jut el a megrendelőhöz. A közvetítő intézi ezen kereskedelmi ügylet részleteit, de a gyógyszer nem kerül a raktárába.

Túrajárat: Meghatározott irányban elindított gyógyszer-szállítmány, melyet előzetes program alapján a túrajárat útvonalába eső gyógyszertárak számára szerveznek.

Ütemterv: Szakaszos tevékenység pontos idejének meghatározása. A gyógyszerkereskedelemben leggyakrabban használatos a szállítási ütemterv, amely alapján előre meghatározott időpontokban kapják a megrendelők az árut. A szállítási ütemterv feltételezi a megrendelések és az expedálás határidőhöz kötött befogadását, illetve teljesítését.

Ütemrendelés: Rendszeres, meghatározott időszakonként ismétlődő megrendelés.

Üzletszabályzat: A kétoldalú szállítási szerződés elődje. Elsősorban a monopolhelyzetben lévő kereskedelmi vállalatok által diktált, szabályzatban rögzített, kereskedelmi feltételrendszer.

Vak átvétel: A beérkező gyógyszerek tételes átvétele, melyre jellemző, hogy az átvevő nem tudja, miből és mennyinek kellett beérkeznie. Az adatokat írásban rögzítik és összehasonlítják az árut kísérő szállítólevél adataival.

Visszaigazolás: A beérkezett rendelésekre vonatkozó válaszadás arról, hogy mit, mikor, milyen mértékben és hogyan teljesít a szállító.

* * *

Köszönetünket fejezzük ki egy-egy fogalom tömörítéséhez adott segítségéért *dr. Hazslinszky Péternének és Némethné Molcsányi Editnek*

(*Hungaropharma Gyógyszerekerekedelmi Részvénytársaság
Budapest, Király u. 12. – 1061*)

L. Burgetti and I. Rakoncza: *Concepts and expressions in the drug whole sale*

Authors introduce concepts and expressions from the field of drug whole sale in order to promote the uniform interpretation of concepts used in the drug whole sale for the sake of mutual understanding of whole saler and pharmacists.

The presentation of a complete collection of concepts would grow out of the frames of the paper, however authors hope to give a useful help first of all for the community pharmacists.

PHARMASERVICE Kft.

Építő, szervező, tervező, szolgáltató Kft.

Többéves gyakorlattal rendelkező szakembereinkkel vállaljuk:

- új gyógyszertárak tervezését, tervdokumentációk készítését,
- magánosított gyógyszertárak korszerűsítését, felújítását,
- építési és szakipari munkák kivitelezését,
- egyedi bútortervek szerint készülő officinai és laboratóriumi berendezések gyártását,
- nyugateurópai patikákban használatos nagykapacitású teleszkópos fiókrendszerek szállítását és beszerelését.

Referencia: 98 magángyógyszertár Budapesten és vidéken

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK, ELŐNYÖS LÍZING LEHETŐSÉG

Iroda és bemutatóterem:

Budapest, XIV., Lőcsei u. 37. Telefon: 183-3406 Telefax: 163-7975
Csapó Zoltán (lakástelefon: 155-3850) • Szél László (lakástelefon: 271-2540)